

Är a-kassan för bra?

Moderaterna tycker att arbetslöshetskassan är för bra.
Vad tycker du? Hur låter argumenten för en hög a-kassa?!?
– *A-kassan är för dig som har arbete.*

John Lennon
och a-kassan?
Vänd på foldern!

Är a-kassan för bra?

Frågan "Är a-kassan för bra?" kan tyckas retorisk, men blev högst verklig genom moderaternas arbetsmarknadspolitiska expert Eva Uddén-Sonnegård på ett seminarium med samma namn.

”Hur skulle det se ut om ishockey spelades utan skydd?”

"ÄR A-KASSAN FÖR BRA?" var temat för seminariet i LO-huset i Stockholm.

Intresset för att diskutera arbetsmarknadspolitik i allmänhet och arbetslöshetskassan i synnerhet kan inte överskattas. Plenisalen var till bristningsgränsen fylld – extrastolar fick rekvireras – och samtalsledaren Margit Silberstein ökade på spänningen genom att säga att slaget i valet kommer att stå om a-kassan.

– Hur skulle det se ut om ishockey spelades utan skydd? inledde LOs chefsekonom Dan Andersson.

Spelarna behöver skydden som gör att matcherna spelas på rätt sätt, och så måste a-kassan fungera.

Ett av löntagarnas viktigaste skydd på arbetsmarknaden är en hög a-kassa. A-kassan gör att löntagarna kan acceptera samhällets strukturomvandling och känna någon trygghet i förändringen.

Skyddet för arbetarna är alltså rationellt.

Men det är inte bara de som skyddar sig. Direktörer har sina fallskärmar. Sambandet är: ju högre inkomst, ju bättre skydd.

Dan varnade för att en lägre a-kassa kommer att minska omvandlingstakten, rörligheten på arbetsmarknaden. Människor kommer att bindas vid jobben, när de i stället bör klara omställningen till nya jobb.

– Hur skulle omställningen i Gislaved gått utan tryggheten? frågade han, och jämförde med den kaotiska situationen efter neddragningarna på Electrolux i Tyskland.

– Så på med skydden!

LO-ekonomen Anna-Kirsti Löfgren utvecklade varför a-kassan måste vara bra och varför taket måste höjas.

Arbetslöshetsförsäkringen påverkar fördelningen av arbetsuppgifter och löner i ekonomin. Den förhindrar att full sysselsättning uppnås via sänkta löner

och motverkar att arbetslösheten skapar lågproduktiva eller okvalificerade arbetsuppgifter.

Med andra ord – lönerna hålls uppe genom att arbetsgivaren inte kan ge lägre lön än a-kassan, och ersättningen gör att onödiga skitjobb inte skapas.

Anna-Kirsti argumenterade för att a-kassan återfår sin ursprungliga roll som inkomstbortfallsförsäkring. Högsta ersättning – taket för ersättningen – måste höjas för att ge ett verkligt inkomstskydd vid arbetslöshet.

– LO kräver att 70 procent av de anställda ska ha ett inkomstskydd, berättade hon.

Dan klädde procenten i pengar med att taket ska höjas till 912 kronor per dag (20 100 kronor i månaden), på sikt ännu mer.

Vill moderaterna diskutera sina krav på hårdare villkor och sänkta nivåer i a-kassan?

Svaret är nej.

I stället vill de diskutera en obligatorisk a-kassa. Baktanken är att om a-kassan är obligatorisk försvinner motivet att gå med i facket.

Margit Silberstein frågade moderaternas Eva Uddén-Sonnegård om inte sänkt ersättning och höjd avgift till a-kassan leder till färre medlemmar i facket, men fick inget svar på frågan.

– Om man inför en obligatorisk a-kassa så påverkar den organisationsgraden till facket negativt, svarade i stället Bertil Holmlund, professor i nationalekonomi vid Uppsala universitet.

Dan Andersson förtydligade med en enkel, av ekonomer vedertagen sanning.

– Om man höjer priset på en vara, så minskar efterfrågan, sa han och avslutade sedan med ett mänskligt perspektiv.

– När människor blir äldre minskar anställningsbarheten – det måste lösas kollektivt. Ska detta fördelas gemensamt eller ska människor bli fattiga? klagjorde han skillnaden mellan LO och moderaterna. ■

Är a-kassan för bra?

GÖSTA NILSSON

fackligt aktiv

LO-facken i Haninge, IF Metall avdelning 15

”Skulle vilja vända på frågan: Är den tillräckligt bra? Vi har inte haft någon riktig a-kassa sedan 1990. Taket är för lågt.”

Foto: Jörgen Ulvsgård

KENT KARLSSON

ombudsman

LO-distriktet i Östergötland

”Nej. Allt färre får 80 procent, taket måste höjas. Det är inte meningen att människor ska hamna i misär.”

Foto: Jörgen Ulvsgård

JONAS WALL

handläggare

LO

”Nej, som ett stöd till omställning är den inte för bra. Människor ställer bara upp på omställning om det finns en inkomstrygghet, den är inte given med dagens tak.”

Foto: Jörgen Ulvsgård

MONIKA ARVIDSSON

LO-ekonom

”Absolut inte. Många arbetslösa slår i taket och får inte 80 procent. Arbetslösa måste ha en rimlig chans att klara sitt uppehälle under tiden de söker jobb. Individerna behöver tid att hitta lämpligt jobb och samhället tjänar på att matcha rätt person med rätt jobb.”

Foto: Jörgen Ulvsgård

Facket

Innan Peps Persson blev ”Alldeles lagom” med svenska folket sjöng han ”Enighet”. En låt om kroppens kopplingar av ben till ett helt skelett som en metafor för kamp och sammanhållning där varje enskild handling skapar en gemensam kraft.

Arbetarrörelsen skapade den svenska välfärdsmodellen. Genom facklig och politisk kamp har ett system för bland annat lönebildning, arbetsvillkor och skydd för löntagarna utvecklats.

Med förslagen om en obligatorisk a-kassa, usel ersättning och höga fackavgifter skjuter moderaterna mot hjärtat i fackföreningsrörelsen och den fackliga a-kassan. De siktar på att bryta kopplingen mellan fack och a-kassa för att på så sätt få ned organisationsgraden och därmed försvaga kollektivavtalen som i sin tur kommer att leda till sänkta löner och minskad välfärd.

FÖR VEM ÄR A-KASSAN VIKTIG? För oss som har arbete?!

Arbetslöshetskassorna bildades för att ge arbetslösa en dräglig tillvaro och för att inte behöva ta jobb utan avtalsenliga löner. Kassorna skulle också stödja en hög facklig organisationsgrad.

A-kassan är ett av löntagarnas viktigaste skydd och också viktig för lönerna.

Ett skydd, en trygghet, om att i en föränderlig värld inte hamna i misär under omställning till nytt jobb. Och samtidigt viktig för att hålla lönerna uppe genom att arbetsgivarna inte gärna kan erbjuda lägre lön än vad a-kassan ger.

Förutom betydelsen för lönenivån och att det är bra för individen att få tid att hitta ett lämpligt arbete tjänar samhället på att individen blir matchad med rätt jobb. En kostnadseffektiv matchning.

En stark a-kassa är alltså viktig för den arbetslösa, för samhället och – inte minst för den som har ett jobb.

Moderaternas arbetslinje handlar inte om att ge arbetslösa möjligheter till studier och vidareutbildning för att kunna ta bättre jobb med högre lön. Deras krav på färre arbetsmarknadsåtgärder och lägre a-kassa visar att deras definition på arbetslinjen är att man ska tvingas arbeta till väsentligt lägre löner.

De säger sig värna om kollektivavtal och ökad sysselsättning men bakom orden döljer sig helt nya betydelser.

Kollektivavtalen ska träffas via låglönekonkurrens på nivåer som gäller i Europa. Det uppnås med en kraftigt försämrad a-kassa där de arbetslösa pressas mot fattigdom och tvingas ta jobb med löner under avtal. Löntagarna blir också mer sårbara vid omstruktureringar.

Samtidigt minskar antalet medlemmar i facket genom att det blir orimligt dyrt med drastiskt höjd egenavgift samt slopat skatteavdrag för a-kassa och fackföreningsavgift.

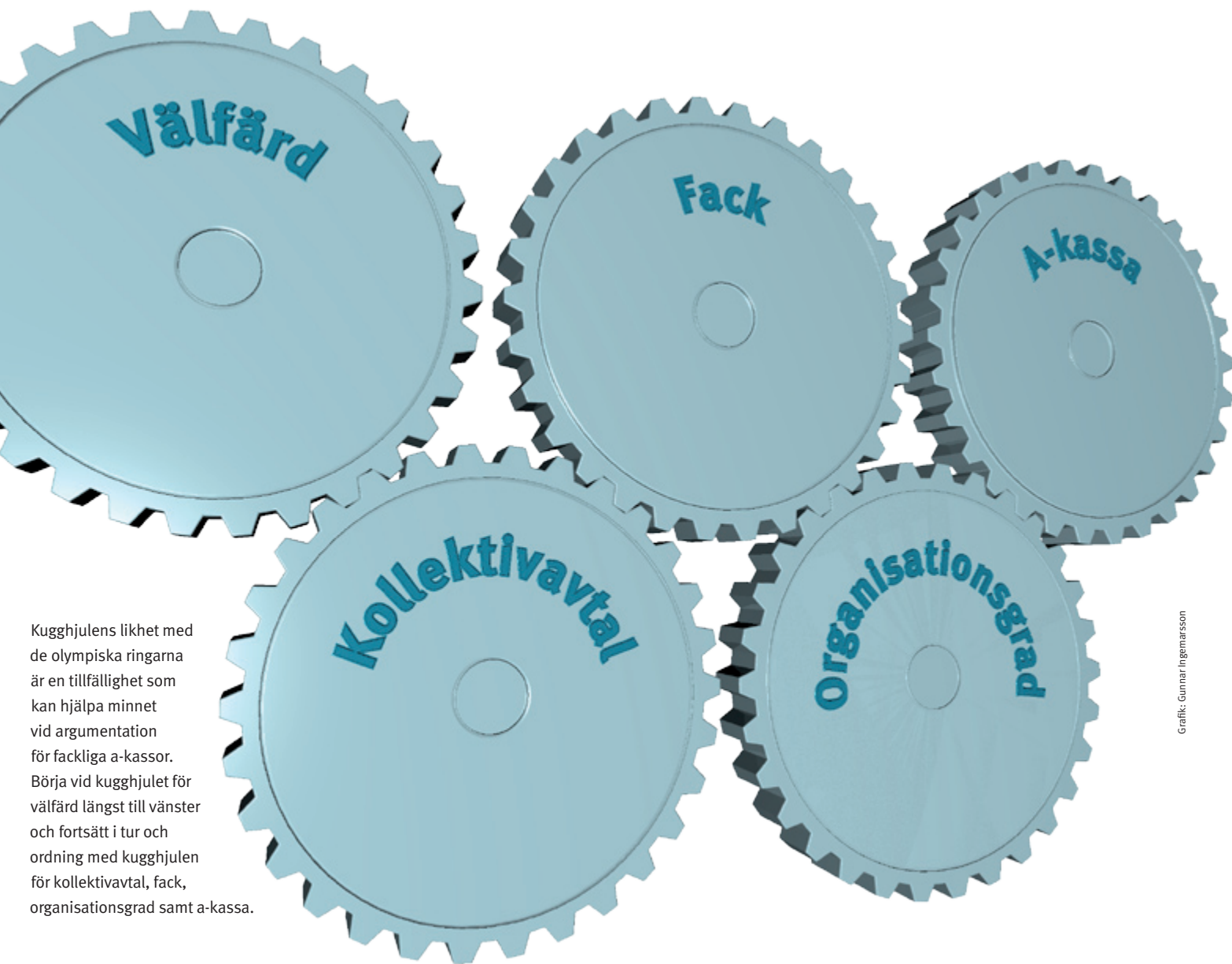
VÄLFÄRD

En argumentation för fackliga a-kassor kan byggas på en strikt modell med riktäckande kollektivavtal, starka fack samt hög organisationsgrad och a-kassa.

Det är det som är den svenska välfärdsmodellen – tillsammans med en ekonomisk politik för full sysselsättning, en aktiv arbetsmarknadspolitik, ett starkt anställningsskydd samt ett socialförsäkringssystem för bland annat föräldradag, sjukdom och pension.

Argumentationen kan inledas med: Tror du att Sverige har fått sitt välstånd gratis och utan kamp? Nej, men genom att under starkt motstånd sluta sig sam-

A-kassan

Kugghjulens likhet med de olympiska ringarna är en tillfällighet som kan hjälpa minnet vid argumentation för fackliga a-kassor. Börja vid kugghjulet för välfärd längst till vänster och fortsätt i tur och ordning med kugghjulen för kollektivavtal, fack, organisationsgrad samt a-kassa.

Gratik: Gunnar Ingemarsson

man i fackföreningar har vanliga människor gemensamt lyckats hävda sin lön och andra arbetsvillkor.

A-kassan är en viktig del i den fackliga kampen för medlemmarnas välfärd. Det var facket som uppfann a-kassan.

KOLLEKTIVAVTAL

Den svenska modellen bygger på riktäckande kollektivavtal och starka parter på arbetsmarknaden.

Till skillnad från andra länder har vi inga lagar som reglerar minimilöner. De lagar som styr arbetslivet är dessutom ofta dispositiva – fack och arbetsgivare kan förhandla fram ändringar och anpass-

ningar som skrivs in i kollektivavtalen med samma status som lagstiftningen.

Det svenska systemet har stora fördelar. Möjlighet att reglera löner och andra anställningsvillkor utifrån varierande villkor i olika branscher samt utrymme för relativt snabba förändringar om så krävs och parterna är överens.

Systemet manar dessutom till brett engagemang och aktivitet.

Kollektivavtalen är inga regelverk som röstats fram i riksdagen utan är i högsta grad föränderliga under ständig påverkan från marknader, arbetsgivarintressen och facklig aktivitet. De är produkten av en levande process.

Samtidigt skapar avtalen stabilitet där arbetsgivarna kan köpa sig arbetsfred mot att de förbinder sig att betala en förutbestämd lön och i övrigt erbjuder villkor enligt kollektivavtal.

FAKK

För att systemet ska fungera krävs att fack och arbetsgivare är något så när jämnstarka och har förmåga att utöva kraftfulla påtryckningar mot varandra om de inte lyckas komma överens.

Strejker och blockader är inga självändamål, men rätten till konflikt är en absolut förutsättning för att det ska gå att förhandla fram kollektivavtal.

— sant

Facket är en kamporganisation som genom stridsåtgärder kan tvinga arbetsgivaren till eftergifter och bra kollektivavtal för medlemmarna. Ett organiserat sätt att göra upp om löner och villkor för arbetet. Insikten är att kraven kan nås om vi är många och eniga.

I facket lovar man varandra att inte konkurrera med varandra genom att gå ned i lön eller acceptera sämre villkor. Facket är därmed en förening för att förhindra konkurrens på arbete.

Den svenska fackföreningsrörelsen har varit bra på att stå eniga inför hotet från arbetsgivare att gå med på lönesänkningar och försämrade arbetsvillkor. Enigheten har starkt bidragit till det svenska välståndet.

ORGANISATIONSGRAD

Sverige har en unikt hög facklig organisationsgrad. Nästan inga andra länder kan ståta med att 80 procent av alla löntagare är med i en fackförening.

Att detta varit avgörande för fackens styrka är inte svårt att förstå. Facket är summan av dem som är med i föreningen vilken bestämmer organisationsgraden och därmed dess styrka.

Den höga organisationsgraden handlar en del om tradition och en annan del om att kollektivavtalen har en så stark ställning att medlemmarna kan se att de är viktiga, även om avtalen inte sällan tas för givna.

Fackföreningsrörelsen har också ett så vitt förgrenat och finmaskigt nätverk att flertalet löntagare kan upprätta personliga kontakter med någon facklig företrädare. Det är förmodligen den viktigaste orsaken till den höga organisationsgraden – facket syns och gör nytta på ett sätt som blir tydligt för medlemmarna.

A-KASSA

Sambandet mellan facket och a-kassan är en annan avgörande orsak till att så många löntagare är med i en facklig organisation.

Den som går med i en fackförening omfattas närmast automatiskt av arbetslöshetsförsäkringen. Medlemskapet i a-kassan blir ett naturligt skäl att ansluta

sig till facket vid sidan av möjligheterna att få hjälp vid uppsägningar, tolknings tvister, avtalsbrott med mera.

I länder där fackföreningarna ansvarar för a-kassorna är den fackliga organisationsgraden betydligt högre än i länder som valt att förstärka a-kassorna och göra dem till myndigheter i stil med den svenska försäkringskassan.

Det finns alltså mycket som talar för att det svenska folkets benägenhet att ansluta sig till ett fackförbund skulle minska relativt drastiskt om Sverige gick samma väg. Med lägre organisationsgrad försvagas facken och därmed också kollektivavtalen som reglerar villkoren på våra arbetsplatser.

Det finns ett antal starka skäl till att en facklig a-kassa är en bättre och effektivare kassa. Skälen kan sammanfattas med att facket bäst känner sina medlemmar och den arbetsmarknad de arbetar i med till exempel möjligheten till omställningsstöd enligt kollektivavtal.

Mot bakgrund av det bör det fackliga engagemanget snarare öka än minska.

Den svenska välfärden kuggar i rikstäckande kollektivavtal, som kuggar i starka fack, som kuggar i hög organisationsgrad och a-kassa.

Utan enighet blir det inga kollektivavtal, och starka fack med en hög organisationsgrad är en förutsättning för bra kollektivavtal. Avtalen måste försvaras, löntagarna skyddas och tryggas av a-kassan.

Göran Persson i öppningsanförandet vid den socialdemokratiska partikongressen 2005: "Den som tror att man kan attackera den fackliga solidariteten, den gemensamma styrkan, sättet att förhandla fram kollektivavtal – gör en felbedömning. Angrip detta och du angriper Sverige. Du angriper kärnan i den svenska modellen. För den kommer svensk arbetarrörelse, fack och parti, sida vid sida, att ta gemensam strid". ■

Think globally, act locally

Foto: Jörgen Ulvsgård

THINK GLOBALLY, ACT LOCALLY. Tänk globalt, agera lokalt. Orden är John Lennons och kan vägleda debatten om a-kassan.

Den svenska modellen bygger på kollektivavtal och arbetslöshetsförsäkring. En modell för välstånd och trygghet i förändring.

Välfärdsmodellen möter den globala ekonomins krav på frihandel och nya jobb. Omvandlingen av samhället ger tillväxt som kräver trygghet och minskade klyftor mellan människor.

Men tryggheten är hotad. Hotet kommer från moderaterna som vill göra a-kassan både sämre och dyrare. De tycker a-kassan är för bra.

Men varför ska vi försämra den svenska välfärden när Sverige går osannolikt bra? Borde den inte i stället förbättras?

Och varför sparka på de arbetslösa? Hur fattiga ska de bli innan moderaterna blir nöjda?!?

Kollektivavtalen förutsätter någorlunda jämnstarka parter. Moderaterna säger sig acceptera avtalen, men vill försvaga facket genom en obligatorisk a-kassa som blir avsevärt dyrare.

Vad händer med anslutningsgraden när facket och a-kassa kostar mycket mer?

Grunden i den svenska modellen är arbetslinjen. Ofrivilligt arbetslösa ska ges möjlighet till studier och vidareutbildning för att kunna ta bättre jobb med högre lön.

Ersättningen från a-kassan är ett omställningsstöd under tiden man söker arbete – och för att täcka förlorad lön. Det gör den inte i dag och därför måste taket i a-kassan höjas.

LO vill göra a-kassan bättre och moderaterna den sämre. Visa vad du tycker!

Ta diskussionen om a-kassan på gator och torg, i byggfuttan och på sjukhuset, på bussen och i affären, bloggen och mötet.

Gör det inte bara för dem av oss som saknar arbete. Gör det också för dem som har arbete och inte vill konkurrera med lägre lön eller sämre villkor.

Gör det inte bara för oss i Sverige. Gör det också för dem utanför landets gränser som hoppas på den svenska modellen.

Tänk globalt, agera lokalt.

Leif Håkansson
LOs tredje vice ordförande

Moderaternas a-kassa

Sänkt ersättning till arbetslösa

Moderaterna vill skära kraftigt i arbetslöshetsförsäkringen. Redan från den första dagen vill de sänka ersättningen från dagens 730 kronor till 680 kronor. Efter 200 dagar sänks ersättningen till under 70 procent och efter 300 dagar sänks ersättningen igen till under 65 procent.

Lägre löner

Moderaternas förslag om sänkningar i a-kassans ersättningsnivåer får stor effekt

på lönerna. Genom att sänka ersättningen i a-kassan tvingar moderaterna arbetslösa att ta jobb till riktigt låga löner. Det är ett sätt att pressa ner lönerna främst för de grupper i samhället som redan har de lägsta lönerna. Detta eftersom a-kassans ersättningsnivåer fungerar som ett lönegolv för arbetslösa som söker jobb. Moderaterna vill dessutom att arbetslösa ska acceptera jobb som understiger 80 procent av ersättningen från a-kassan.

Höjda avgifter till a-kassan och facket

Moderaterna vill kraftigt höja avgiften till a-kassan med upp emot 300 kronor i månaden, samtidigt som de vill att medlemskap i a-kassan ska vara obligatoriskt. De vill också ta bort avdragsrätten för både a-kasseavgift och fackavgift. Moderaterna har dessutom föreslagit att a-kasseavgiften ska höjas med utgångspunkt i varje a-kassas arbetslöshetsnivå – det ska alltså inte finnas någon solidarisk finansiering mellan kassorna.